

голяма степен на процесите на етническа асимилация. Ромите са може би единствената етническа общност, при която компактно заселване не е задължително условие за запазване на тяхната етничност и етническо самосъзнание. Дисперсното им разположение е причина ромските групи да не поддържат тесни връзки помежду си и да обменят информация.

Като най-съществена се приема миграцията на циганите от Индия, тъй като тя нарушава контакта със съответните етнически субстракти и премахва възможността за влиянието им върху бъдещото развитие на циганите. Уникалното при ромската етническа група е дисперсното ѝ разселване, те нямат обща територия и не се знае точно от къде и кога са тръгнали. Според Марушиакова (1991) „напускането на собствения етносоциален организъм (Индия) е лишило циганските групи от възможността да се развиват заедно с него и по този начин съвместното им етническо развитие бива спряно”. От тук произтича и значението на друг важен признак свързан, с формирането и съществуването на етноса – *взаимоотношенията му с държавата*. Някои автори смятат, че държавната принадлежност, държавната среда е необходима на етносите като социални организми. Токарев (1964) и други автори приемат, че етносът може да съществува, без да има своя държава, но това означава, че на етноса като етносоциален организъм му липсва собствена политическа надстройка и че все още е с „ненапълно завършена структура”. (Бромлей, 1971), Хаджиниколов (1991) се придържат към второто твърдение, като определят решаващата роля на държавата при извършване на етническите процеси, при етногенезиса, интегрирането, сплотяването, консолидирането и обединяването на племенните общности, а също и при тяхното утвърждаване, развитие, обогатяване, при преминаването им от една историческа етническа общност към друга.

В заключение може да се отбележи, че нито един от признаците не бива да се абсолютизира, тъй като няма точно правило, по което да се определи един или друг етнос. Като целесъобразно се очертава прилагането на комплексния подход при изследване на подобни проблеми. Това означава, че когато се характеризира даден етнос, неговите признаци трябва да се разглеждат комплексно. Следва да се отбележи, че всеки един от разгледаните по-горе етнически признаци не е специфичен само за един етнос. Същевременно своеобразието, което създава всеки етнос, не е създадено от отделни компоненти, а от присъщи само за него съчетания от обективни свойства. Това съвсем не означава, че етносът представлява механичен сбор от признаци, той е цялостно образувание, в който системообразуваща роля могат да изпълняват различни негови компоненти. В едни случаи такава роля принадлежи на езика, в други – на културните особености и т.н. За изследвания от нас етнос – ромите, водещ, обединяващ елемент е характерът на поведението, културата, общата историческа съдба, отношението на обществото към ромските групи, които изиграват ролята на силен консолидиращ фактор, независимо от липсата на някои основни признаци на етническите общности.